Anatemele – expresie a mâniei, urii și a blestemului sau manifestare a iubirii lui Dumnezeu și a Bisericii față de omul înșelat și de credincioși?

Protoierei Matei Vulcănescu și Anghelos Anghelakopoulos

Piure, 18 martie 2019

Anatemele împotriva tuturor ereticilor și a tuturor ereziilor sunt cuprinse în excepționalul text mărturisitor, alcătuit de Sfinții Părinți de la Sfântul sinod al șaptelea ecumenic, care poartă titlul Sinodiconul Ortodoxiei, al Sfântului celui de-al VII-lea Sinod Ecumenic. Sfinții Părinți au rânduit ca acestea să se citească în fiecare Duminică a Ortodoxiei. Acest extraordinar text este cuprins în pătrunzătoarea carte bisericească a Triodului[1]. Caracterul insuflat de Dumnezeu și infailibil al Sfintelor Sinoade Ecumenice este un adevăr dogmatic al Bisericii noastre Ortodoxe. Întrucât, deci și Sfântul Sinod al VII-lea Ecumenic este și el insuflat de Dumnezeu și infailibil, ca și celelalte Sinoade Ecumenice, prin urmare și textul Sinodiconul Ortodoxiei, care a fost scris de Sfinții Părinți cu insuflarea, inspirația și luminarea Sfântului Duh, este inspirat de Dumnezeu și infailibil. Prin urmare și cele 58 de anateme, care constituie parte a Sinodiconului, și acestea sunt inspirate de Dumnezeu și infailibile.

1. A anatematizat Hristos vreodată?

Într-adevăr, în Sfânta Scriptură nu găsim nicăieri faptul că Hristos a anatematizat pe cineva. Găsim însă destule expresii și acțiuni ale lui Hristos, care fie echivalează, fie depășesc ca putere anatema. Să amintim trei cazuri: a) În pericopa evanghelică a Duminicii Judecății de Apoi și a celei de-a doua veniri, adresându-se păcătoșilor nepocăiți, care sunt așezați de-a stânga, le spune un cuvânt teribil. I-a numit „blestemați”! „Atunci va zice şi celor de-a stânga: Duceţi-

vă de la Mine, **blestemaţilor**, în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui!”[2] b) Așa cum se știe, Hristos a adresat cele opt înspăimântătoare „vai”-uri, cărturarilor și fariseilor prefăcuți[3]. c) După ce a făcut un bici, Hristos le-a aruncat monedele și a răsturnat mesele negustorilor, ale celor care schimbau bani, care transformaseră casa Tatălui Său în loc de negustorie. „Şi erau aproape Paştile iudeilor şi Iisus S-a urcat la Ierusalim. Şi a găsit şezând în templu pe cei ce vindeau boi şi oi şi porumbei şi pe schimbătorii de bani. **Şi, făcându-Şi un bici din ştreanguri, i-a scos pe toţi afară din templu, şi oile şi boii, şi schimbătorilor le-a vărsat banii şi le-a răsturnat mesele. Şi celor ce vindeau porumbei le-a zis: Luaţi acestea de aici. Nu faceţi casa Tatălui Meu casă de negustorie**”[4].

Unii se întreabă cum e cu putință ca Hristos, care este cu totul iubire, să facă așa ceva. Uită însă că Dumnezeul nostru, unic, adevărat și autentic, are două atribute. Pe de o parte, are iubire de oameni și pe de altă parte dreptate. Este îngăduitor, milos și îndelung răbdător, iar pe de altă parte este Judecător aspru și drept. Pe de o parte este iubire, iar pe de altă parte manifestă pedeapsa Sa, care are caracter pedagogic; pe de o parte își revarsă marea Sa milă și pe de altă parte aduce judecata Sa nepărtinitoare și dreaptă. Prin urmare, toate cazurile de mai sus, precum și anatemele, se încadrează în a doua însușire a lui Hristos, care este dreptate, rigoare, pedeapsă și judecată. Prin urmare, oricine accentuează doar un atribut al lui Dumnezeu și o minimalizează pe celalaltă, precum fac cei ce vorbesc continuu despre iubire, prezintă un Hristos inexistent, deformat și contrafăcut, care, desigur, nu îl poate mântui pe om.

Verbul „a anatematiza” îl întâlnim și în alte cazuri în Sfânta Scriptură. Amintim că a) Sfântul Apostol Petru, după lepădarea sa, răspunzându-le celor din jurul său, care îl întrebau dacă și el era împreună cu Iisus, „a început **să se blesteme** şi să se jure: Nu ştiu pe omul acesta despre care ziceţi”[5] și b) unii dintre iudei, care făcuseră un complot împotriva vieții Sfântului Pavel, s-au legat cu blestem să îl omoare pe Sfântul Apostol: „s-au legat cu blestem zicând că nu vor mânca, nici nu vor bea până ce nu vor ucide pe Pavel”[6]. Și puțin mai jos: „Ne-am legat pe noi înşine cu blestem să nu gustăm nimic până ce nu vom ucide pe Pavel”[7].

2. A anatematizat vreodată Marele Apostol al neamurilor, Pavel?

Sfântul Apostol Pavel, care este gura lui Hristos, folosește în multe locuri din epistolele sale cuvântul „anatema”. Le spune romanilor: „Căci aş fi dorit să fiu eu

însumi anatema de la Hristos pentru fraţii mei, cei de un neam cu mine, după trup”[8].

În Epistola I către Corinteni scrie: „Cel ce nu iubeşte pe Domnul să fie anatema! Maran atha! (Domnul vine)”[9]… Cei care nu trăiesc potrivit învățăturii și tradiției apostolice a dumnezeiescului Apostol Pavel, care este, desigur, învățătura și tradiția lui Hristos însuși, nu Îl iubesc cu adevărat pe Domnul. Iar cei care nu Îl iubesc cu adevărat pe Domnul, aceștia sunt anatema, adică sunt despărțiți de Domnul[10]. În aceeași epistolă, în altă parte, spune: „nimeni, grăind în Duhul lui Dumnezeu, nu zice: Anatema fie Iisus!”[11].

Termenul „anatema” este folosit de Sfântul Apostol Pavel și în Epistola către Galateni, împotriva celor care vestesc diferit de cele predanisite: „Dar chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatema! Precum v-am spus mai înainte, şi acum vă spun iarăşi: Dacă vă propovăduieşte cineva altceva decât aţi primit – să fie anatema!”[12].

Constatăm deci că în Sfânta Scriptură sunt întâlnite deseori cuvintele „anatema” (ἀναθεματίζω) și „anatemă” (ἀνάθεμα). Susținerea contrariului de către unii clerici și mireni arată o crasă necunoaștere a Scripturii.

3. Sfinți Părinți contemporani despre anateme

În continuare vom cita spusele câtorva Sfinți Părinți contemporani ai Bisericii noastre, care dezvoltă și explică subiectul anatemelor.

I. Sfântul Episcop Ioan Maximovici despre anateme

Sfântul Ioan Maximovici[13], arhiepiscop de Shanghai și San Francisco, interpretând pasajul din epistola către Galateni a Sfântului Apostol Pavel, „Dar chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatema! Precum v-am spus mai înainte, şi acum vă spun

iarăşi: Dacă vă propovăduieşte cineva altceva decât aţi primit – să fie anatema!”[14], spune: „**Aici anatema se pronunță împotriva denaturării Evangheliei lui Hristos**, așa cum a fost aceasta propovăduită de către Sfântul Apostol, indiferent cine ar fi putut comite această [denaturare], fie un apostol, fie un înger din cer. În aceeași propoziție se înțelege, de asemenea: „Să judece Domnul însuși“, fiindcă cine altcineva îi poate judeca pe îngeri?

În actele Sinoadelor Ecumenice și în evoluția ulterioară a Bisericii Noului Testament, **cuvântul „anatema” a ajuns să însemne despărțire totală de Biserică. „Biserica Sobornicească și Apostolică dă anatemei”, „acesta să fie anatema” sau „un lucru ca acesta să fie anatema” înseamnă rupere totală de Biserică**. Dimpotrivă, în cazuri de „separare de comuniunea Bisericii” și a altor epitimii sau canoane de pocăință, aplicate unei persoane, acea persoană rămânea membru al Bisericii, chiar dacă participarea sa la viața harică deplină a acesteia era una redusă. Cu toate acestea, cei care erau dați anatemei erau separați cu totul de Biserică până în momentul pocăinței lor. Biserica luptătoare, de pe pământ, conștientizând faptul că, din pricina îndărătniciei și împietririi inimii acestora, nu poate face nimic pentru mântuirea lor, îi încredințează judecății lui Dumnezeu. Această judecată este plină de milostivire pentru păcătoșii care se pocăiesc, dar înfricoșătoare pentru cei ce se îndărătniciesc să fie vrăjmașii lui Dumnezeu. „Înfricoşător lucru este să cădem în mâinile Dumnezeului celui viu … Căci «Dumnezeul nostru este şi foc mistuitor»[15]”.

Anatema nu este condamnare definitivă: pocăința este posibilă până în clipa morții. Anatema nu este înfricoșătoare fiindcă Biserica ar dori oricui nenorociri sau fiindcă Dumnezeu ar căuta condamnarea păcătosului. Doresc [Dumnezeu și Biserica] ca toți oamenii să se mântuiască. Însă este înfricoșător să stai înaintea lui Dumnezeu în stare de împietrire în rău: nimic nu este ascuns în fața Lui.

„Înfricoşător lucru este a cădea în mâinele Dumnezeului celui viu; că Acesta este Judecătorul amintirilor şi gândurilor inimii. **Nimeni să nu intre ispitind credinţa cea fără prihană**, ci cu blândeţe şi cu frică să ne apropiem de Hristos, ca să luăm milă şi să aflăm har în vreme de ajutor”[16].

II. Sfântul Episcop Teofan Zăvorâtul despre anateme

Sfântul Teofan Zăvorâtul spune: „**O anatemă este tocmai separarea de Biserică sau excluderea din aceasta a celor care nu îndeplinesc cerințele unității cu ea și încep să cugete diferit de modul în care ea cugetă, diferit de modul în care ei înșiși au făgăduit să cugete odată cu integrarea lor în aceasta.**

În prezent are loc o răspândire rapidă a spiritiștilor, a nihiliștilor și a altor păgubitorι deștepți, care se lasă înșelați de pseudo-învățătorii Occidentului. Credeți cu adevărat că Sfânta noastră Biserică ar rămâne tăcută și nu și-ar ridica vocea pentru a-i condamna și a-i anatematiza, dacă învățăturile lor distructive ar fi ceva nou? În nici un caz. **Ar întruni un sinod și în cadrul sinodului toți aceștia, împreună cu învățăturile lor ar fi dați anatemei, iar în Sinodiconul Ortodoxiei de astăzi ar fi adăugat un nou capitol: „Feuerbach, Buchner și Renan, spiritualiștii și toți cei care le urmează – nihiliști – să fie anatema”**. Dar nu este nevoie de un astfel de sinod și nu este nevoie, de asemenea, de un astfel de adaos. Pseudo-învățăturile lor au fost deja toate date anatemei anticipat în acel punct în care se pronunță anatema pentru cei care neagă existența lui Dumnezeu, caracterul spiritual și nemurirea sufletului, învățăturile referitoare la Sfânta Treime și la dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos. Nu vedeți cu câtă înțelepciune și câtă grijă acționează Sfânta Biserică, atunci când ne cere să săvârșim aceasta și să ascultăm această declarație? Și cu toate acestea, zic: „Acesta este un lucru depășit“. Dar, dimpotrivă, tocmai acum este actual! Poate că acum 100 de ani nu era actual. Din contră, referitor la vremurile noastre, trebuie să spunem că, **dacă nu ar fi existat până astăzi Sinodiconul Ortodoxiei, ar fi fost necesar să se introducă și să se săvârșească unul, nu numai în marile orașe, ci în toate regiunile și în toate bisericile: pentru a se aduna toate învățăturile răului, care se opun Cuvântului lui Dumnezeu și să fie făcute cunoscute tuturor, astfel încât toată lumea să poată ști la ce trebuie să fie atentă și ce fel de învățături trebuie să evite. Mulți s-au pervertit la minte doar din pricina ignoranței, și o condamnare publică a învățăturilor distructive i-ar salva de la pieire**”[17].

III. Sfântul Episcop Ignatie Briancianinov despre anateme

Sfântul Ignatie Briancianinov spune: „**Sensul anatemei este cel al tămăduirii spirituale, pe care îl oferă Biserica pentru o boală apărută în sufletul uman, boală care provoacă moartea veșnică. Toate învățăturile omenești provoacă moartea veșnică**, dacă introduc în învățătura revelată de Dumnezeu propria lor gândire, care provine din așa-numita rațiune falsă, din percepția păcătoasă – moștenirea comună a spiritelor căzute și a oamenilor. Filosofiile omenești, care au fost introduse în învățăturile credinței creștine se numesc erezii și aderarea la aceste învățături se numește credință demonică”[18].

În altă parte, Sfântul Ignatie face următoarele, foarte importante precizări: **Doctoria anatemei a fost întotdeauna socotită ca neapărat trebuincioasă de către Sfânta Biserică în privinţa cumplitei boli a ereziei.** Când Fericitul Teodorit, episcopul Cirului, dorind să se îndreptăţească în privinţa învinuirilor aruncate asupra lui, Părinţii i-au cerut ca mai întâi de toate să-l dea anatemei pe ereziarhul Nestorie. Teodorit, care se lepădase de Nestorie, dar nu aşa de hotărât cum se lepădase de el Biserica, a vrut să dea lămuriri. Părinţii i-au cerut iarăşi să dea anatemei cu hotărâre, fără alte explicaţii, pe Nestorie şi învăţătura acestuia. Teodorit a vrut din nou să dea lămuriri, însă Părinţii au cerut iarăşi ca el să dea anatemei pe Nestorie, ameninţând că altminteri îl vor socoti eretic pe însuşi Teodorit. Teodorit a rostit anatema asupra lui Nestorie şi a tuturor învăţăturilor eretice ale acelei vremi. Părinţii au dat slavă lui Dumnezeu, l-au proclamat pe Teodorit păstor ortodox, iar Teodorit nu a mai cerut să dea lămuriri, căci lepădase din sufletul său pricinile care îl făceau să simtă nevoia de a da lămuriri

Urma lăsată de păcatul trupesc rămâne în om şi după mărturisirea păcatului, şi după părăsirea lui; urma lăsată de erezie e nimicită îndată după lepădarea ei. Fără această doctorie, otrava hulei împotriva lui Dumnezeu rămâne în duhul omenesc şi nu încetează a-l clătina cu nedumeriri şi îndoieli pricinuite de împreună-simţirea netăiată din rădăcină faţă de erezie; rămân gânduri ce se ridică împotriva înţelegerii lui Hristos (II Cor. 9, 5), ce fac anevoioasă mântuirea pentru cel ţinut în legăturile lor, ţinut în legăturile nesupunerii şi împotrivirii faţă de Hristos, pentru cel ce rămâne în împărtăşire cu satana.

Libertatea, uşurimea, puterea duhovnicească pe care le vom simţi negreşit în noi ne mărturisesc dreptatea acestei lucrări bisericeşti şi adevărul învăţăturii vestite în ea[19]

IV. Ioannis Romanidis: Biserica se aseamănă unei clinici psihiatrice

Aflându-se în același duh cu Sfântul Ignatie, Părintele Ioannis Romanidis spune în această privință: „**În descrierea Sfântului Apostol Pavel, Biserica se aseamănă cu o clinică de psihiatrie**. Modul în care înțelege boala personalității umane este însă cu mult mai vizionar decât ceea ce este cunoscut astăzi în medicina contemporană. Ca să înțelegem această realitate, trebuie să vedem, cu ajutorul Sfântului Pavel, modul de înțelegere biblică a stării normale și a celei nefirești a omului.

Omul bolnav este restabilit în starea sa normală atunci când este călăuzit de Duhul Adevărului «la tot adevărul», adică la vederea lui Hristos întru slava Tatălui Său[20]. Oamenii care nu văd slava lui Dumnezeu nu sunt normali.

Biserica Apostolilor și a Părinților nu se ocupa cu Dumnezeu prin speculații și raționamente abstracte despre El. Și asta fiindcă Dumnezeu rămâne taină pentru rațiune chiar și pentru cei cărora le revelează slava și împărăția Sa întru Hristos și care sunt părtași astfel la taina Crucii prin proslăvire, adică prin îndumnezeirea lor. Singura preocupare a Proorocilor, a Apostolilor și a Părinților era 1) tămăduirea «celor ce sunt de sine» (a mirenilor) prin curățirea inimii lor și 2) inițierea lor a) în starea de mădulare ale Trupului lui Hristos și temple ale Duhului Sfînt prin luminarea inimii și b) în «ceea ce este desăvîrșit»[21] adică în vederea lui Hristos întru slavă «față către față»[22], prin proslăvire (îndumnezeire)[23] pentru slujirea omenirii[24]”[25

V. Sfântul Paisie Velicicovschi: Anatema papistașilor!

Întreabă Sfântul Paisie Velicicovschi: „Sunt romano-catolicii împreună cu papa lor eretici? Ei bine, știu că veți spune că sunt eretici. Și pentru că sunt eretici, așa cum cu adevărat sunt, Biserica noastră i-a anatematizat. Și pentru Sfânta Biserică i-a anatematizat, atunci și eu, ca fiu al acesteia, i-am anatematizat împreună cu Biserica”[26].

4. *Rostirea anatemelor și înainte și după condamnarea Sinodului.*

Potrivit istoriei noastre bisericești și pildei sfinților, este o axiomă clară faptul că clericii și mirenii pot rosti anateme împotriva ereziilor și ereticilor atât înainte, cât și după întrunirea unui sinod ortodox, care va condamna și erezia și ereticul. Anatema pronunțată înaintea întrunirii sinodului ne arată că nu este necesară existența unui sinod pentru a fi rostită o anatemă. Dimpotrivă, contribuie foarte mult la înaintarea spre convocarea unui sinod ortodox, care va condamna erezia și ereticul. Desigur, după convocarea sinodului și condamnarea ereziei și a ereticului, anatema nu devine doar necesară, ci și obligatorie.

4.1. Exemple de anateme rostite înainte de convocarea unui sinod

În continuare vom da câteva exemple de rostire a anatemelor înaintea convocării unui sinod.

Anatema Sfântului Sfinţitului Episcop și Mucenic Nicon (23 martie), împotriva ighemonului Chintian și a „dumnezeilor” lui.

Potrivit vieții și martiriului Sfântului Nicon, ighemonul a poruncit ca mucenicul Nicon să fie legat cu obezi de fier și să fie aruncat de pe un munte înalt într-o vale adâncă. Dar şi după aceasta, mucenicul a rămas nevătămat. Îngerul lui Dumnezeu l-a păzit în timp ce cădea și, după ce l-a eliberat de legături, l-a scos din prăpastie. Sfântul s-a înfățișat apoi iarăși la judecată. Văzându-l, ighemonul s-a înspăimântat și i-a zis: „ Nicone, cât este de mare îndurarea zeilor noştri pentru tine? Nu vezi cât se îngrijesc de tine şi nu vor să-ţi distrugi trupul? Cunoaște-le, deci, mila, adu-le jertfe și fi-le prieten”.

Sfântul a răspuns:

„Anatema ţie şi zeilor tăi şi tuturor celor ce nădăjduiesc spre dânşii!”

Atunci ighemonul a poruncit să-i sfărâme faţa sfântului cu pietre, să-i scoată limba afară cu cleştele şi să i-o taie. Atunci l-au dus într-un loc care se numea Ghighia, unde petrecea cu ucenicii săi, şi i-au tăiat capul. Astfel, Sfântului Sfinţitului Mucenic Nicon i-a fost tăiat capul aproape de râul Asinos, sub un copac. Trupul său a fost lăsat neîngropat și a fost aruncat pentru a fi mâncat de fiare şi de păsări[27].

Întrebare: Oare Sfântul Episcop Nicon aștepta convocarea unui sinod pentru a rosti anatema împotriva conducătorului idolatru Chintian și a celor dimpreună cu el, împotriva zeilor lor mincinoși și împotriva celor care nădăjduiesc în ei? Bineînțeles că nu

Anatema poporului din Alexandria și a Episcopului Pavel al Emesei împotriva învățăturii lui Nestorie

Să îl lăsăm pe **Mitropolitul de Nafpaktos, Ierotei**, să ne relateze evenimentul. „**Episcopul Pavel al Emesei** (sau Emisei, care era un oraș în Coele-Syria, orașul de azi Homs) l-a vizitat pe arhiepiscopul Alexandriei, Sfântul Chiril, la arhiepiscopie de sărbătorea Nașterii lui Hristos. Acesta a vorbit în prezența Sfântului Chiril și, după cum se pare, discursul său a fost introductiv, adică după Pavel a luat cuvântul Sfântul Chiril. Se păstrează două omilii ale Episcopului Pavel, care au fost rostite succesiv.

În cea dintâi omilie a sa, Episcopul Pavel a făcut referire la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos și la faptul că Sfânta Fecioară Maria este Theotokos, Născătoare de Dumnezeu. Fecioara naște și rămâne Fecioară, devine mamă și nu îndură cu exactitate toate cele ale nașterii. Și subliniază: „Fecioara Maria naște cu adevărat pe Emanuel”.

Ne aflăm în acea perioadă, în care Nestorie spunea că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, Fecioara Maria nu trebuie să fie numită Născătoare de Dumnezeu, ci Născătoare de Hristos, Hristotokos. Așadar, atunci când **credincioșii din Alexandria** au auzit cuvintele „Fecioara Maria naște cu adevărat pe Emanuel” din predica Episcopului Pavel al Emesei, **au strigat**: „Iată, aceasta este credința, dar al lui Dumnezeu, Chirile, ortodoxe; aceasta vrem să auzim. **Cel care nu**

spune aceasta, să fie anatema“.

Pavel a răspuns poporului, zicând: „Cel care nu spune și nu cugetă și nu recunoaște aceasta, să fie anatema de la Biserică“. Și a continuat, spunând că Fecioara Maria l-a născut pe Emanuel, „Dumnezeu întrupat“. Apoi a vorbit despre cele două nașteri ale lui Hristos, cea de dinainte de toți vecii, din Tatăl, și cea în timp, din Preasfânta Sa Maică, și a făcut referire, de asemenea, și la cele două firi ale lui Hristos, cea divină și cea umană, așa că Hristos este Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit. Cu toate acestea, a continuat el, cele două firi, cea a dumnezeirii și cea a umanității, care s-au unit „ne-au dat un Fiu, un singur Hristos, un Domn”[28].

Întrebare: Oare poporul ortodox din Alexandria și Sfântul Episcop de Emesa, Pavel, au așteptat convocarea unui sinod pentru a rosti anatemele de mai sus? Bineînțeles că nu.

4.2. Exemplu de anateme rostite după întrunirea unui sinod

În cele ce urmează vom da exemple de rostire a anatemelor după întrunirea unui sinod.

(a) Anatema Sfântului Cuvios Sava cel Sfințit, a poporului și a Cuviosului Teodosie, Începătorul vieții de obște

Citim în viața Sfântului Sava: … pe tronul Antiohiei a urcat [monofizitul] Sever. Acesta a trimis scrisorile sale sinodale [în apărarea monofizismului] Patriarhului [mărturisitor și ortodox] [al Ierusalimului] Ilie, care nu le-a acceptat. Sever a trimis însă din nou epistolele sale sinodale cu unii clerici și putere regală. **Atunci Sfântul Sava și alți stareți** au venit la Ierusalim și i-au alungat pe delegați, strigând: „**Anatema lui Sever și celor ce au părtășie cu el**“…

“… Fiind astfel adunați toți călugării și cetățenii în cinstita biserică, pe care am

amintit-o mai devreme [a Sfântului Întâi-mucenic Ștefan] a venit cu ei comandantul Anastasie și generalul Zaharia. Comandantul aștepta să se facă voia regelui [Anastasie] (să fie anatematizat sinodul [de la Calcedon]). Îndată ce a ajuns Ipatie și a intrat cu poporul în biserica Întâiului-mucenic Ștefan, s-a urcat la amvon Arhiepiscopul [Ierusalimului Ioan], avându-i alături pe fruntașii și starețiii monahilor, Teodosie și Sava. **Toți oamenii din biserică au strigat multe ceasuri, zicând: „Dă-i anatemei pe eretici și recunoaște sinodul [de la Calcedon]**".

Fără întârziere, deci, **toți trei împreună în chip unanim i-au anatemizat pe Nestorie, pe Eutihie, pe Sever și pe Sotiric al Cezareei Capadociei și pe toți cei care nu acceptă Sinodul de Calcedon**. După ce toți trei au declarat acestea și au coborât de la amvon, **Avva Teodosie s-a întors spre credincioși și a strigat: „Cel care nu acceptă cele patru sinoade ca pe cele patru Evanghelii, să fie anatema![29]**"[30].

Evenimentele acestea au loc în jurul anului 516 d.Hr. Prin urmare, atât Cuvioșii Sava cel Sfintit și Teodosie, Începătorul vieții de obște, cât și poporul credincios rostesc anatema după convocarea Sfântului celui de-al IV-lea Sinod Ecumenic de la Calcedon (451 d.Hr.), și după condamnarea ereziei monofizitismului și a promotorilor acesteia.

5. **Despre textul nostru „Rânduiala procesiunii Sfintelor Icoane în Duminica Ortodoxiei"**

Recent am postat on-line textul nostru „Rânduiala procesiunii Sfintelor Icoane în Duminica Ortodoxiei"[31], pentru care am fost acuzați că introducem o nouă „Rânduială", că nu respectăm Tipicul Bisericii, că nu respectăm Sinodul și că suntem mai presus de acesta, cum îndrăznim să adăugăm noi anateme etc.

În fond, „Rânduiala" aceasta nu este invenția noastră. Dacă deschidem cartea Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος [Dipticele Bisericii Greciei[32]], care cuprinde tipicul sfintelor slujbe și organizarea administrativă a Bisericii Greciei, și în speță, tipicul slujbei din Duminica Ortodoxiei, va constata că acolo sunt menționate două tipuri de tipic: a) Procesiunea Sfintelor Icoane după rânduiala obinuită și b) Procesiunea Sfintelor Icoane după rânduiala Patriarhiilor de Alexandria și de

Ierusalim. În textul nostru, deci, am preferat al doilea tip de tipic, și pe acesta l-am redat.

Cel mai important lucru aici este că în Dipticele de până în 2006, au existat câteva anatema scrise împotriva ereticilor și ereziilor și se rosteau. Începând cu anul 2007 și până în prezent, de 12 ani, aceste anateme au fost însă eliminate din motive lesne de înțeles, și a rămas restul „Rânduielii", fără anateme. Acest gol am dorit să îl plinim, deci, prin textul nostru. Am redat, prin urmare, mai multe anateme. Cele mai multe dintre ele există în „Sinodiconul Ortodoxiei de la al șaptelea Sfânt Sinod Ecumenic" și de acolo le-am preluat. Am redat, desigur, și anatemele pe care foarte bine și cu înțelepciune le-a rostit ÎPS Mitropolit Serafim de Pireu în Duminica Ortodoxiei din 2012[33], și pe care le rostește până în prezent. Apoi am adăugat mai multe anateme, pentru că în decursul timpului până astăzi au apărut noi erezii.

6. **Despre adăugarea de noi anateme**

Referitor la adaosul de noi anateme, **ÎPS Mitropolit Serafim de Pireu** subliniază: „Sinodiconul Ortodoxiei, atunci când a fost scris pentru prima dată în anul 843 de către Sfinții Părinți de la Sfântul Sinod al VII-lea Ecumenic, după sfârșitul celei de-a doua etape a iconoclasmului, au cuprins anateme pentru toți ereticii, de la Arie până la iconomahi. Din secolul al IX-lea și apoi, pentru că și-au făcut apariția și alte erezii, în special formațiunea eretică a papalității, Biserica a hotărât în sec. al XIV-lea să îmbogățească Sinodiconul Ortodoxiei, cu noi anateme, astfel că au fost adăugate „Capetele împotriva lui Varlaam și lui Achindin", prin care, în persoana lui Varlaam de Calabria și a lui Grigorie Achindin, este anatemizată erezia papismului. De aici vedem că Sinodiconul Ortodoxiei este adaptat și că adăugarea de noi anateme a fost și este o practică obișnuită a Bisericii. Prin urmare, este inadmisibil ca unii să îi acuze pe Sfinții Părinți că sunt deasupra Bisericii și că nu fac ascultare pentru că au adăugat noi anateme.

Practica bisericească obișnuită, amintită mai sus este cea indicată și este propusă spre urmare și astăzi. Se recomandă opțional să se rostească nu numai anatemele vechi, ci și noile anateme împotriva masoneriei, a oribilului sionism, a islamismului, a iudaismului, a protestantismului, a anglicanismului, a luterano-calvinismului, a papismului, a ereziarhului papă al Romei, a neovarlaamismului, a iehovismului, a hiliasmului, a penticostalilor, împotriva ereziei metapatristice, neopatristice, contextuale și a ecumenismului intercreștin și interreligios. Nu

trebuie să se ignore faptul că toate ereziile de mai sus sunt condamnate de Sinoade și de Sfinții Părinți. De altfel, însuși Sinodiconul Ortodoxiei spune la un moment dat: „tuturor ereticilor anatema"[34], și celor din vechime și celor noi, moderni, celor care au existat, care există și care vor exista până la sfârșitul veacurilor. Practica la care am făcut referire anterior nu reprezintă nici o noutate, nici o inovație și nici o așezare a noastră deasupra Sinoadelor și a Bisericii, ci pur și simplu smerită urmare a practicii bisericești obișnuite și respectarea rânduielii liturgice a Triodului, care, bineînțeles, este valabil și astăzi. Scopul și obiectivul pastoral al rostirii anatemelor este dublu: pe de o parte, pocăința celor anatematizați și pe de altă parte, ferirea turmei credincioșilor de erezii, vechi și noi, care îi lipsesc pe oameni de mântuire"[35].

7. **Despre anatema împotriva ecumenismului**

Mulți reacționează împotriva anatemei împotriva ecumenismului intercreștin și interreligios sincretist. Uită, însă că, potrivit **Cuviosului Iustin Popovici**, ecumenismul este panerezie și că, **potrivit Părintelui Efrem Katunakiotul**, ecumenismul are spirit viclean și este stăpânit de duhuri necurate; nu are Duhul Sfânt, ci duhul necurat. Aici trebuie să menționăm, de asemenea, și un alt aspect foarte sensibil, și anume că există o **anatemă oficială din partea Bisericii Ruse din afara Rusiei (ROCOR) împotriva ecumenismului din luna august a anului 1983, de la Sinodul ținut la Vancouver**.

Anatema sinodală sună în felul următor:

„Celor care atacă Biserica lui Hristos și învață că Biserica lui Hristos este împărțită în așa-numitele „ramuri", care diferă între ele ca învățătură și stil de viață, sau că Biserica nu există în chip vizibil, dar se va constitui astfel în viitor, atunci când toate „ramurile" sau fragmentele, sau chiar și religiile se vor uni într-un singur trup, și care nu fac distincție între preoția și tainele Bisericii și preoția și tainele ereticilor, ci spun că botezul și euharistia ereticilor sunt suficiente pentru mântuire; de aceea, cei care, în cunoștință de cauză se împărtășesc cu ereticii anterior menționați sau care susțin, propagă sau **apără această erezie nou-apărută, a ecumenismului, sub aparența iubirii frățești sau a presupusei uniri a creștinilor separați (divizați), să fie anatema, adică să fie separați de Dumnezeu**"[36].

8. **Despre anatema împotriva pseudo-sinodului din Creta**

Există, de asemenea, multe reacții împotriva anatemelor împotriva pseudo-sinodului din Creta și a documentelor adoptate în cadrul acestuia.

Anatema împotriva pseudo-sinodului din Creta în mod clar nu se referă la persoanele participanților la acesta, ci la ereziile formulate și adoptate acolo, precum și la modalitatea, metodologia desfășurării și organizării acestuia. Anatematizarea persoanelor este lucrare a unui Sinod Ortodox. Cu toate acestea, clerului i se permite să anatematizeze erezia persoanelor.

Reamintim că sinodul din Kolympari a legiferat a) ecumenismul, b) desfășurarea dialogului dintre Biserica Ortodoxă și erezii, pe criteriul platformelor protestante, și nu al Mărturiei Ortodoxe, c) așa-numita „restaurare a unității creștine“ și denumirea istorică de „biserică” pentru eretici, d) Statutul organizației protestante numite „Consiliu Mondial al Bisericilor”, adică al ereziilor, și minimalismul dogmatic ca bază a dialogului Bisericii Ortodoxe cu ereziile, e) „Declarația de la Toronto“, din 1950, potrivit căreia 1) există membri ai Bisericii și în afara zidurilor acesteia, 2) există Biserică în afara Bisericii Ortodoxe, si 3) apartenenţa la Biserica lui Hristos este mai cuprinzătoare decât apartenenţa la propria biserică, f) căsătoriile mixte prin invocarea unei false iconomii, g) teoria eretică a Mitropolitului Zizioulas despre persoana umană.

Am putea spune și că **pseudo-sinodul din Creta este un origenism**. Pentru că, așa cum Origen i-a restaurat pe păcătoșii care se află în iad, i-a transformat prin intermediul energiei purificatoare în drepți și i-a pus în Rai, la fel și pseudo-sinodul din Kolymbari a restaurat ereziile și ereticii ca Biserici, fără împlinirea condiției de a se pocăi, astfel încât ereticii se mântuiesc, ajung în Rai, iar omul își găsește mântuirea și în erezii. Prin urmare, în cele din urmă toți sunt restaurați și se mântuiesc, și păcătoșii și drepți și ereticii și ortodocșii. Însă aceste teorii eretice origeniste au fost condamnate de către Sfântul Sinod al V-lea Ecumenic.

În încheiere, cea mai mare pagubă provocată de pseudo-sinodul din Creta a fost rana ireversibilă și incurabilă adusă sistemului sinodal al Bisericii Ortodoxe. **Sinodalitatea Bisericii a fost înlocuită cu puterea unui Întâistătător** la nivelul Bisericilor Ortodoxe locale și la nivel panortodox.

Întâistătătorul fiecărei Biserici Ortodoxe locale este doar președintele Sfântului Sinod. Deține întâietate onorifică și este egal cu ceilalți episcopi. Deciziile sunt luate cu aprobarea tuturor episcopilor din sinod, și nu doar de întâistătător. La

pseudo-sinodul din Creta, votul întâistătătorului fiecărei Biserici locale a avut însă o putere mai mare decât opinia episcopilor sinodului, chiar și când aceasta din urmă era contrară opiniei Întâistătătorului. Să ținem cont și de faptul că totalitatea episcopilor Sfintelor Sinoade ale Bisericilor locale a fost exclusă de la bun început de la participarea la pseudo-sinod și au fost selectați doar 24. Astfel, fiecare întâistătător a fost ridicat deasupra sinodului Bisericii sale locale și în fond a devenit un papă în cadrul Bisericii locale, în timp ce ceilalți episcopi au fost considerați cardinali.

La nivel ortodox, cei nouă întâi-stătători, care au participat la pseudo-sinodul din Creta au fost retrogradați, în esență, la nouă cardinali, care l-au acceptat în calitate de cap al lor și papă pe Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, care acum devine Papă al tuturor Bisericilor Ortodoxe locale.

Astfel, pseudo-sinodul din Creta este abolirea sinodalității Bisericii Ortodoxe.

Acest lucru a devenit limpede în momentul **anticanonicei acordări a pseudo-autocefaliei schismaticilor și de sine hirotoniților noii pseudo-biserici din Ucraina, conduse de pseudo-mitropolitul schismatic Epifanie**.

Acest sens îl are și **anatema împotriva ereziei potrivit căreia un Patriarh Ecumenic este prim fără egali**. Este anatemă împotriva acestei ereziei și nu împotriva persoanei Patriarhului Ecumenic.

Epilog

Păcat și scandalizare nu sunt rostirea anatemelor în Duminica Ortodoxiei. Păcat, scandalizare și fărădelege este nerostirea lor. Nerostirea anatemelor reprezintă o practică ecumenistă, metapatristică, care atrage după sine un minimalism dogmatic, reduce biruința și triumful Bisericii noastre Ortodoxe împotriva tuturor ereziilor și a tuturor ereticilor, Biserica fiind prezentată slabă, neputincioasă, lipsită de îndrăzneală și umilită. Singurii care se bucură de nerostirea anatemelor sunt creștinii și clericii secularizați, ereticii și ecumeniștii. Dimpotrivă, creștinii ortodocși adevărați și conștienți sunt întristați. De ce să contribuim deci la situația mai sus pomenită și să nu îi dăruim bucurie și odihnă Sfântului nostru

Dumnezeu cel Treimic, lui Hristos, Dumnezeu-Omul, Sfintei Sale Biserici, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Sfinților Apostoli, Sfinților Părinți și creștinilor ortodocși și clericilor conștienți? Cu smerenie considerăm că cei care nu rostesc anateme în Duminica Ortodoxiei, nu Îl iubesc, de fapt, nici pe Hristos, nici Biserica, nici pe Sfinții Părinți, nici pe cei înșelați, nici turma credincioșilor, ci îl bucură pe diavol și instrumentele acestuia, pentru că anatemele constituie cu adevărat manifestarea preamarii iubiri a lui Dumnezeu față de cei înșelați și față de credincioși.

Note:

[1] *Κατανυκτικόν Τριώδιον*, Ed. Φῶς Χ.Ε.Ε.Ν., Atena, 2010, pp. 618-635.

[2] Mt. 25, 41.

[3] Mt. 23, 13-39

[4] *In*. 2, 1.

[5] *Mc*. 14, 71.

[6] *Fapte* 23, 12 și 21.

[7] *Fapte*, 23, 14.

[8] *Rom*. 9, 3.

[9] *I Cor.* 16, 22.

[10] Sfântul Nicodim Aghioritul, *Ἑρμηνεία εἰς τάς ΙΔ΄ ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου* [*Tâlcuire la cele 14 Epistole ale Sfântului Apostol Pavel*], vol. I, Ed. Ortodoxos Kipseli, Tesalonic 1989, p. 697.

[11] *I. Cor.* 12, 3.

[12] *Gal*. 1, 8. *Ibidem*, vol. II, Tesalonic, 1990, pp. 248-249.

[13] Sfântul Ioan Maximovici, *Ἡ λέξη ἀνάθεμα καί ἡ σημασία της* [*Cuvântul anatemă și semnificația lui*], http://salpismazois.blogspot.com/2019/03/blog-post_26.html

[14] *Gal*. 1, 8-9.

[15] *Evr.* 10, 31 și 12, 29.

[16] A doua stihiră de la stihoavna vecerniei Duminicii Floriilor, în *Τριώδιον Κατανυκτικόν*, Ed. Φῶς Χ.Ε.Ε.Ν., Atena 2010, p. 448.

[17] *Sfântul Teofan Zăvorâtul despre anateme*. Traducere (greacă din engleză): Sf. Mânăstire Pantocrator Melissoxori, https://www.impantokratoros.gr/39536729.el.aspx. Textul original (în limba rusă): în Revista Pravoslavnaya Rus (Rusia Ortodoxă), Nr. 4, 1974, versiunea în limba engleză: https://groups.google.com/forum/#!topic/alt.religion.christian.east-orthodox/xNL7b6YRnMg

[18] Sfântul Ignatie Briancianinov, *Omilie în Duminica Ortodoxiei*, http://orthochristian.com/45266.html. «The meaning of anathema is the meaning of the Church's spiritual cure of an illness in the human soul, which causes eternal death. All human teachings cause eternal death if they introduce their own thinking drawn from reason falsely so-called, from carnal mindedness—that common heritage of fallen spirits and men—into the God-revealed teaching about God. Human philosophies introduced into the teachings of the Christian Faith are called heresies, and adherence to these teachings is called evil belief».

[19] Http://www.credo.ro/predica-Duminica-Ortodoxiei-Sfantul-Ignatie-Brianceaninov.php.

[20] *In*. 17.

[21] *I Cor*. 13, 12.

[22] *I Cor*. 13, 12.

[23] *I Cor*. 12, 26 și *Rom*. 8, 30.

[24] *In*. 17.

[25] P. Ioannis Romanidis, *Ἡ θρησκεία εἶναι νευροβιολογική ἀσθένεια˙ ἡ δέ Ὀρθοδοξία ἡ θεραπεία της, § II Αἱ Σύνοδοι ὡς ἑταιρεῖαι νευρολογικῶν κλινικῶν*,

ὑποπαράγραφος 4) Νευρολογική Κλινική, [*Religia este o boală neurobiologică, iar Ortodoxia este vindecarea ei. § II Sinoadele ca asociații de clinici neurologice, subcapitolul 4) Clinică neurologică*]. Lucrarea a fost publicată pentru prima dată de către Sfânta Mănăstire Cutlumuș din Sfântul Munte, în volumul „Ὀρθοδοξία, Ἑλληνισμός, πορεία στήν 3η χιλιετηρίδα» [Ortodoxia, Elenismul – înaintare în mileniul al III-lea], 1966, pp. 67-87, https://www.greekorthodoxchurch.org/cure_gr.html

[26] SF. PAISIOS VELICIKOVSKI: anathema to the papists! «Are heretics the Roman Catholics with their pope? Well I know you'll say they're heretics. And since they are heretics as well as they are indeed, then our Holy Church anathematizated them. And the Holy Church is anathematizated them, along with the Church, her son being, I anathematizated them». Sf Paisios Velicikovski, Spiritual Words and Letters, vol. II, Chisinau, 1999, p. 49, https://dreaptacredintadupasinodultalharesc.wordpress.com/2016/11/20/sfantul-paisie-de-la-neamt-1794-ne-spune-despre-anatema-care-se-da-ereticilor/

[27] Viața și mucenicia Sfântului Mucenic Nicon, http://agiamarinaalykou.blogspot.com/2018/03/de-s.html

[28] Înaltpreasfințitul Mitropolit de Nafpaktos, Ierotei, *Θεολογικές συναντήσεις* [*Întâlniri teologice*], în „Ἐκκλησιαστική Παρέμβαση" [„Intervenții ecleziastice"], vol. 89 – iunie 2003, http://www.parembasis.gr/index.php/el/menu-teyxos-89/2830-2003-89-01

[29] Cuviosul Simeon Metafrastul, *Βίος καί πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρός ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου* [*Viața și petrecerea Sfântului Părintelui nostru Teodosie Începătorul vieții de obște*], § 52, P.G. 114, 524A.

[30] *Οἱ ἀγῶνες τῶν μοναχῶν ὑπέρ τῆς Ὀρθοδοξίας* [*Luptele monahilor pentru Ortodoxie*], Ed. Sfintei Mănăstiri Grigoriu, Sfântul Munte 2003, pp. 116-118.

[31] https://www.katanixis.gr/2019/03/blog-post_353.html

[32] ΔΙΠΤΥΧΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2019 [DIPTICELE BISERICII GRECIEI 2019], Ed. Apostoliki Diakonia, pp. 133-136.

[33] https://www.youtube.com/watch?v=DpGvSS9-kNQ

[34] *Τριώδιον* [*Triod*], Ed. Φῶς Χ.Ε.Ε.Ν., Atena, 2010, p. 628.

[35] ÎPS Mitropolit Serafim de Pireu, *Ποιμαντορική Ἐγκύκλιος ἐπί τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας 2015 [Enciclică pastorală la Duminica Ortodoxiei 2015]*, https://www.impantokratoros.gr/16D0E536.el.aspx

[36] Russian Orthodox Church Outside Russia, August 1983, Synod of Vancouver : Anathema to Ecumenism : «Those who attack the Church of Christ by teaching that Christ's Church is divided into so-called „branches" which differ in doctrine and way of life, or that the Church does not exist visibly, but will be formed in the future when all „branches" or sects or denominations, and even religions will be united into one body; and who do not distinguish the priesthood and mysteries of the Church from those of the heretics, but say that the baptism and eucharist of heretics is effectual for salvation; therefore, to those who knowingly have communion with these aforementioned heretics or who advocate, disseminate, or defend their new heresy of **Ecumenism** under the pretext of brotherly love or the supposed unification of separated Christians, Anathema»!, IEROMONAH HRYSANTHOS AGHIORITUL, *Τά σαθρά ἐπιχειρήματα τῶν φιλοοικουμενιστῶν, ἤτοι ἀπαντήσεις εἰς ὅσα λέγουν, διαδίδουν καί γράφουν οἱ Φιλοοικουμενισταί ἐναντίον τῶν σημερινῶν Ὁμολογητῶν, κληρικῶν καί λαϊκῶν, τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως* [*Argumentele șubrede ale ecumeniștilor, adică răspunsuri la cele ce spun, răspândesc și scriu susținătorii ecumenismului împotriva mărturisitorilor credinței ortodoxe, clerici și mireni*], Kapsala, Sfântul Munte, 1995, P.O. 54 63086 Karyes, pp. 17-18].